

- Student A is an interviewer and the other students are interviewees. A teacher can write some patterns to help to make the interview:

I'd like to know...

I'm interested in...

Could you tell me...

Could I ask...

I wonder if..

- The students can imagine situations at the restaurant or at the doctor and act out the dialogues, using some clichés, which a teacher can write on the blackboard.

In conclusion, we can say that the educators of the foreign language have to remember that their main task is to teach speaking. One of the most effective ways to do it is using communicative tasks at the lessons. There are a lot of different communicative tasks, but the most interesting and effective ones are information gap, opinion gap and role plays.

In our research we have analyzed some kinds of communicative tasks such as information and opinion gaps and role play. As far as information gap is concerned, it is held only between students, not between a student and a teacher. It helps to develop the dialogic speaking competence in a very interesting way, because the task for students is to find out a certain information related to a specific activity asking each other different questions. Opinion gap is an effective task as well, because the students can share their opinions, feeling and attitudes to a certain topic. Involving their preferences and emotions, it helps to develop the dialogic speaking competence in a very effective way. Role play helps students to feel a situation as it is in a real life and to get into a conversation casually, which is actually the implementation of a communicative approach.

REFERENCES

1. Єрмоленко Л. П. Рольові ігри на уроках іноземної мови в середній школі. *Іноземні мови*. 2002. № 3. 18 с.
2. Кравчук Н. Г. Активне застосування рольових ігор у процесі вивчення англійської мови. К.: Освіта. 2009. 170 с.
3. Леонтьев А. А. Язык и речевая деятельность. М., 2001. 448 с.

Кузьмін Ірина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент М'яковський М. Є.

МІСЦЕ ГРИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті висвітлено переваги використання в навчальному процесі рольової гри як методу підвищення ефективності навчання іноземної комунікації, проаналізовані функції, характеристики, структура та види рольових ігор.

The article highlights the advantages of using role-playing games in the educational process as a method of improving the effectiveness of teaching foreign language communication, analyzes the functions, features, structure and types of role-playing games.

Ключові слова: *рольова гра, навчальний процес, ігровий матеріал, іноземне усне мовлення, іноземна мова.*

Однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей різного віку за допомогою ігор. Саме навчальні ігри є засобом підтримки в учнів інтересу до матеріалу й активізації їхньої діяльності протягом усього заняття. В процесі гри діти легко залучаються до усної комунікації, під час якої розкриваються і не помічають рутинності самого процесу навчання.

Проблематикою ролі ігрової діяльності в навчальному процесі з іноземної мови займалися у своїх працях відомі учені-методисти І. М. Верещагіна, М. М. Скаткін, Є. І. Пассов, Д. Б. Ельконін, Є. І. Негневицька та ін. “Важливо усвідомлювати, вирішенню яких дидактичних завдань повинна сприяти дана гра, на розвиток яких психічних процесів вона спрямована”, – зазначав М. М. Скаткін [4, с. 79].

Мета статті: довести доцільність використання ігор на уроках іноземної мови як методу розвитку в учнів навичок іншомовної комунікації.

Дуже часто ми використовуємо гру на уроках іноземної мови, у навчальному процесі, тому що саме в грі будуються взаємини з учнями класу. Ці взаємини лежать в основі особистісного підходу, тому що гра – це не розвага, а особливий метод стимулювання активності учнів у мовленнєвій діяльності.

Проведення уроків іноземної мови з використанням ігрового матеріалу активізує школярів, сприяє досягненню високої результативності занять та виховує любов до іноземної мови.

Гра є провідною формою діяльності дитини в молодшому та середньому шкільному віці. В іграх особливо повно й часом несподівано проявляються здібності людини, дитини [6, с. 32]. Ця мета надзвичайно важлива для глибокого її вивчення та, особливо, практичного застосування в школах. Її **актуальність** на сучасному етапі є очевидною, особливо з урахуванням нових віянь у системі освіти, що дають учителям простір для новаторства та реалізації власних неординарних ідей і рішень. І саме гра як найменш обтяжена умовностями та різноманітними обмеженнями форма найбільш сприятлива для застосування її в молодших і середніх класах, бо саме тут існують необмежені можливості для реалізації творчого потенціалу як учителя, так і учнів. Гра, як відомо, підвищує якість навчання [3, с. 24].

Допомагаючи дитині гратися, перевтілюватися, рухатися, ми забезпечуємо умови до вивчення іноземної мови. Така форма навчання не виснажує нервову систему та організм дитини, а реалізується головним чином за рахунок мимовільних процесів сприйняття і пам'яті. Оскільки гра, що охоплює елемент змагання, мотивує мовленнєву діяльність, а мотиви – це чинники активізації психічних процесів, то вона позитивно впливає на психічний розвиток дитини [6, с. 39]. Гра сприяє розвитку класифікуючого сприйняття, довільної уваги і пам'яті, а також мови, виробленню вміння спілкуватися [6, с. 40].

Гра – сильний емоційний подразник, який знімає психологічні бар'єри, що заважають іноземному спілкуванню, підвищує ініціативність та активність учнів, а також стимулює позитивні емоції, які впливають на кору головного

мозку, сприятливо розвиває зацікавленість до іноземної мови як предмета. І ця зацікавленість з'являється за рахунок задоволення і радості від процесу гри, що є одним із найважливіших завдань навчання.

За М. Ф. Строніним, гра – особливо організоване заняття, що вимагає напруги емоційних і розумових сил. Гра завжди припускає ухвалення рішення – як вчинити, що сказати. Бажання вирішити ці питання загострює розумову діяльність учнів, які знаходяться у грі. А якщо дитина при цьому буде говорити іноземній мові. Чи не криються тут серйозні навчальні можливості? Учні, однак, над цим не замислюються. Для них гра насамперед – захоплююче заняття. Власне тим вона і приваблює вчителів [3, с. 22]. У грі всі рівні. Вона посилює навіть самим слабким учням. Почуття рівності, атмосфера захоплення й радості, відчуття посиленості завдань – все це дає учням можливість подолати сором'язливість, що заважає вільно використовувати в мові слова іншої мови, і позитивно позначається на результатах навчання. Гра представляє собою невелику ситуацію, побудова якої нагадує драматичний твір зі своїм сюжетом, конфліктом і діючими особами. У ході гри ситуація програється кілька разів і при цьому щораз у новому варіанті. Але разом з тим ситуація гри – ситуація реального життя. Незважаючи на чіткі умови гри в ній обов'язково є елемент несподіванки. Почувши несподіване запитання, дитина негайно починає думати, як же на нього відповісти. Тому для гри характерна спонтанність мовлення [6, с. 69]. Мовне спілкування, що включає в себе не тільки власне мову, але й жест, міміку і т.д., має цілеспрямованість і носить обов'язковий характер.

Гра поряд із працею й навчанням – один з основних видів діяльності людини, дивний феномен нашого існування. Гра як феномен культури навчає, виховує, розвиває, соціалізує, розважає, дає відпочинок [1, с. 20].

К. Д. Ушинський, автор теорії духовного розвитку дитини у грі, уперше висунув ідею про використання гри в загальній системі виховання, у справі підготовки дитини через гру до трудової діяльності. Він стверджував, що у грі об'єднуються одночасне прагнення, відчуття і уявлення [5, с. 216].

Варто враховувати, що роль педагога в грі складна, вимагає знань, готовності відповідати на запитання дітей, граючись із ними, вести процес навчання непомітно. Велике значення має вміння вчителя встановити контакт з учнями. Створення сприятливої, доброзичливої атмосфери на занятті – дуже важливий чинник. У ході гри сильні учні допомагають слабким, а вчитель керує процесом спілкування: підходить то до однієї, то до іншої дитини, яка потребує допомоги, вносить необхідні корективи в роботу. З урахуванням вищезазначеного можемо стверджувати, що на уроках іноземної мови доцільно використовувати саме рольові ігри.

Згідно з визначенням українських учених, рольова гра – це імпровізоване розігрування заданої ситуації [2, с. 93]. Згідно з Оксфордським словником – це навчальна діяльність, де ви виступаєте в ролі будь-якої людини в певній ситуації [7, с. 1155].

Відомо, що нудьга на уроках – найнебезпечніший ворог навчання. Знання, які не підкріплюються, не зігріваються позитивними емоціями, залишають учня холодним і пасивним, не зачіпають за живе, швидко забуваються, вилітають з голови. Саме уроки, де є рольові ігри, запам'ятовуються учнями краще. Урок можна провести, але найкраще виконати, як виконує свою роль артист на сцені. Саме так учителі школи намагаються заохочувати учнів: щоб вони були ніби артистами, вивчаючи ту чи іншу тему на уроці іноземної мови. Учні мають можливість розвивати таким чином свої навички іншомовної комунікації. Використання рольових ігор зближує учителів з учнями, сприяє розвитку логічного мислення учнів, тренує їхню пам'ять, увагу, формує пізнавальну, інформаційну компетентність.

У педагогічній практиці рольова гра виконує такі функції:

- розважальну (це основна функція гри – розважити, надихнути, викликати інтерес);
- комунікативну: освоєння діалектики спілкування;
- самореалізації у грі;
- терапевтичну: подолання різних труднощів, що виникають в інших видах життєдіяльності;
- діагностичну: виявлення відхилень від нормативної поведінки, самопізнання в процесі гри;
- корекційну: внесення позитивних змін у структуру особистісних показників;
- міжнаціональної комунікації: засвоєння єдиних для всіх людей соціально-культурних цінностей;
- соціалізації: включення в систему суспільних відносин, засвоєння норм [4, с. 89].

Згідно з Артемовим В. А. рольові ігри мають чотири головні риси:

1. вільна розвиваюча діяльність, що починається лише за бажанням дитини, заради задоволення від самого процесу діяльності (процедурне задоволення);
2. творчий, значною мірою імпровізаційний, дуже активний характер цієї діяльності (“поле творчості”);
3. емоційна піднесеність діяльності, емоційна напруга;
4. наявність прямих чи непрямих правил, що відображають зміст гри, логічну послідовність її розвитку [1, с. 30–31].

У структуру рольової гри як діяльності органічно входить з'ясування мети, планування, реалізація мети, а також аналіз результатів, у яких особистість цілком реалізує себе як суб'єкт. Мотивація ігрової діяльності забезпечується її добровільністю, можливостями вибору й елементами змагальності, задоволення потреби в самоствердженні, самореалізації [1, с. 35].

Значення рольової гри неможливо оцінити її розважальними можливостями. У тому і складається її феномен, що, будучи розвагою, відпочинком, вона здатна перерости в навчання, у творчість, у модель людських відносин і використовуватися у праці. Сюжетно-рольові ігри створюються самими дітьми.

Ідея використання рольової поведінки на уроці одержала підтримку з боку теорії ролей, розробленої соціологами і соціопсихологами. Соціальне середовище, у якій людина живе, виступає стосовно неї як первинна соціалізація, у ній вона поступово засвоює соціальний досвід, зафіксований у мові [3, с. 22]. Відповідно, при оволодінні іноземною мовою як засобом спілкування необхідно відтворити умови, подібні до умов, що існують при оволодінні рідною мовою. У цьому зв'язку соціологи говорять про вторинну соціалізацію, що імітує першу. Соціальні ролі в рамках вторинної соціалізації носять неминуче штучний, умовний характер. Міра умовності може бути різною: перевтілення в реальних людей, у літературних персонажів, у героїв казок і т.д. Елемент умовності і перевтілення присутній в усіх різновидах рольової гри [2, с. 141].

Рольова гра допомагає зробити процес навчання цікавим, захоплюючим. Під час рольової гри діти виступають суб'єктами ігрового процесу, його активними творцями. У грі навіть інтелектуально-пасивна дитина спроможна виконати таке завдання, яке їй важко дається у звичайному житті, тому що тут існує певна умовність і немає такої жорстокої смуги оцінювання, яку відчуває на собі школяр з перших же днів навчання, адже це гра. Відчуття рівності, атмосфера захопленості дають можливість учням подолати скутість, зняти мовний бар'єр, втому, знизити тривожність, напруження, негативне ставлення до навчальної діяльності.

Великий вплив здійснює рольова гра на розвиток у дітей здатності взаємодіяти з іншими людьми. Відтворюючи в грі взаємини дорослих, дитина освоює правила і способи спілкування, здобуває досвід взаєморозуміння, вчиться пояснювати свої дії і наміри, координувати їх з іншими дітьми [3, с. 25].

Рольова гра – це діяльність, яка надає учневі можливість практичного застосування мовних засобів, аспектів рольової поведінки [2, с. 137]. Отже, знання мовних засобів та уміння й навички оперування ними мають бути вже засвоєні до моменту проведення рольової гри. Іншими словами, рольова гра буде неефективною, якщо учні не будуть попередньо підготовлені – це обов'язково має враховувати педагог.

Висновок. Отже, завдання педагога полягає в тому, щоб знайти якомога більше педагогічних ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення дитини до активної пізнавальної діяльності. Педагог повинен постійно вдосконалювати процес навчання, що дає змогу дітям ефективно і якісно засвоювати навчальний матеріал. Тому так важливо використовувати ігри на уроках іноземної мови.

Ігри допомагають спілкуванню, сприяють передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок дитини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Крім того, що ігри мають неоціненну методичну цінність, вони просто цікаві як учню, так і вчителю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам: учеб. пособие. Москва: Просвещение, 1983. 222 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид .стер. Київ: Академвидав, 2009. 698 с.
3. Куліковська Ю. С. Навчаємось граючись : мовні ігри на уроках інозем. мови. Німецька мова в школі : наук.-метод. журн. 2010. № 1. С. 22–25.
4. Скаткин М. М. Школа и всестороннее развитие детей : Кн. для учителей и воспитателей. Москва : Просвещение, 1980. 144 с.
5. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Вибр. пед твори: У 2-х т. Київ: Просвіта, 2017. Т. 1. 406 с.
6. Эльконин Д. Б. Психология игры. Издание второе. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. 360 с. URL: <http://psychlib.ru/mgppu/EPI-1999/EPI-001.HTM#p1>
7. Hornby A. S. Oxford Advanced Learning Dictionary of Current English. Sixth edition. Oxford University Press. 1732 p.

Кульбаба Ірина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Зубрик А. Р.

USING OF FAIRY TALES ON ENGLISH LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

The use of fairy tales in the study of English provides many opportunities: the creation of stimulating situations in English lessons; use of visualization tools; implementation of the principle of individual approach to each student; ensuring conditions of control; creating conditions for the development of self-control skills; mobilization of internal resources and students' abilities; performing different types of exercises with all students simultaneously.

Використання казок при вивченні англійської мови надає багато можливостей: створення стимулюючих ситуацій на уроках англійської мови; використання засобів візуалізації; реалізація принципу індивідуального підходу до кожного учня; забезпечення умов контролю; створення умов для розвитку навичок самоконтролю; мобілізація внутрішніх ресурсів та здібностей учнів; виконуючи різні типи вправ з усіма учнями одночасно.

Key words: *fairy tales, creative methods, communicative approach, lexical competence*

In secondary school, the main task of the teacher is to study the material at a high level and in an interesting form, to form a high level lexical competence of a foreign language, to promote the forming communication skills according to motives and social norms of speech behavior in typical situations, to form skills and abilities of monologue and dialogue speech.

The aim of the article is to determine the peculiarities of fairy tales usage on English lessons in primary school.

Today, the use of fairy tales on English lessons is quite popular and effective while learning foreign languages. This provides an opportunity to diversify foreign language lessons, increase students' motivation to learn English. Students can gain knowledge of world culture, using new lexical material, interesting grammatical structures in their activities [3].